

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
19/22. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2022. január 27.

A főtanácsnok indítványa a C-817/19. sz. ügyben
Ligue des droits humains

Pitruzella főtanácsnok álláspontja szerint a PNR-adatok továbbítása és automatizált, általános és különbségtétel nélküli kezelése összeegyeztethető a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogokkal

Ezzel szemben a PNR-adatok nem anonimizált formában történő, általános és különbségtétel nélküli megőrzése csupán a tagállamok biztonságát fenyegető súlyos, valós és aktuális vagy előrelátható veszély fennállása esetén igazolt, feltéve, hogy e megőrzés a szigorúan szükséges időtartamra korlátozódik

Ezenfelül a PNR-irányelvben előírt „általános megjegyzések” rovatban szereplő adatok továbbítása nem felel meg a Chartában előírt egyértelműségi és a pontossági követelményeknek

A PNR-adatok felhasználása a terrorizmus és a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem jelentős tényezőjét képezi. A PNR-irányelv¹ ebből a célból a légi utasok számos adatának az Unióba való beutazáskor vagy az onnan való távozáskor való szisztematikus kezelését írja elő. Ezenfelül ezen irányelv 2. cikke lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az irányelvet az EU-n belüli légi járatokra is alkalmazzák.

A Ligue des droits humains (LDH) nonprofit egyesület, amely 2017 júliusában keresetet terjesztett a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság, Belgium) elé azon, 2016. december 25-i törvény megsemmisítése iránt, amely a PNR-irányelvet és az API-irányelvet² a belga jogba átültette. Az LDH álláspontja szerint e törvény figyelmen kívül hagyja a magánélet tiszteletben tartásához való jogot és a személyes adatok védelméhez való jogot, amelyeket a belga jog és az uniós jog biztosít. Az LDH egyrészt a PNR-adatok igen széles körét kifogásolja, és másrészt ezen adatok gyűjtésének, továbbításának és kezelésének általános jellegét. Álláspontja szerint a törvény a személyek szabad mozgását is sérti azáltal, hogy a PNR-rendszernek az EU-n belüli légi járatokra való kiterjesztésével közvetetten visszaállítja a határellenőrzést.

A Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) 2019 októberében előzetes döntéshozatal céljából tíz kérdést terjesztett a Bíróság elé, amelyek a PNR-irányelv és az API-irányelv érvényességére és értelmezésére, valamint ugyanakkor a GDPR³ értelmezésére is vonatkoztak.

Giovanni Pitruzella főtanácsnok a mai napon ismertetett indítványában először is megállapítja, hogy ha az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: Charta) biztosított alapvető jogokba való beavatkozást megvalósító valamely intézkedések uniós jogalkotási aktuson alapulnak, **az uniós jogalkotónak** meg kell határoznia az e beavatkozások terjedelmét meghatározó **alapvető elemeket**. Ezenfelül emlékeztet arra, hogy a természetes személyek

¹ Az utas-nyilvántartási adatállománynak (PNR) a terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és a vádeljárás lefolytatása érdekében történő felhasználásáról szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/681 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 119., 132. o.).

² A fuvarozóknak az utasokkal kapcsolatos adatok közzétételére vonatkozó kötelezettségéről szóló, 2004. április 29-i 2004/82/EK tanácsi irányelv (HL 2004. L 261., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 74. o.).

³ A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.; HL 2021. L 74., 35. o.).

személyes adatainak a hatóságokhoz hasonló harmadik személyekkel való közlését előíró vagy engedélyező rendelkezéseket e természetes személyek hozzájárulásának hiányában a szóban forgó adatok későbbi felhasználásától függetlenül a magánéletükbe való beavatkozásnak, valamint a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogba való beavatkozásnak kell minősíteni⁴. Az ilyen beavatkozások csak abban az esetben igazolhatók, ha azokat törvény írja elő, és azok tiszteletben tartják e jogok lényeges tartalmát, valamint az arányosság elvének megfelelően azok elengedhetetlenek, és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálják.

Először is azon személyes adatokat illetően, amelyeket a légi fuvarozók a PNR-irányelv értelmében kötelesek továbbítani az utas-adat információs egységek számára, a főtanácsnok megállapítja, hogy a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogokba való, azon beavatkozás mértéke és súlyossága, amelyet az e jogok gyakorlására vonatkozó korlátozást bevezető valamely intézkedés magában foglal, mindenekelőtt a kezelés tárgyát képező adatok terjedelmétől és jellegétől függ. Ezen adatok azonosítása tehát alapvető fontosságú művelet, amelyet az ilyen intézkedést bevezető valamennyi jogalaphoz kötelezően, a lehető legegyszerűbb és legpontosabb módon végre kell hajtani. A főtanácsnok annak megállapítását követően, hogy az információk olyan általános kategóriáinak az alkalmazása, amelyek nem határozzák meg kellőképpen a továbbítandó adatok jellegét és terjedelmét, **nem felel meg** a Chartában előírt **egyértelműségi és pontossági követelményeknek**, arra a következtetésre jut, hogy **ezen irányelv I. mellékletének 12. pontja érvénytelen** azon részében, amelyben e rendelkezés a továbbítandó adatok kategóriái között felsorolja az „általános megjegyzések” rovatot, amely az ezen I. melléklet egyéb pontjaiban kifejezetten említett információkon túlmenően minden olyan információra vonatkozik, amelyet a légi fuvarozók a szolgáltatásnyújtási tevékenységük során gyűjtenek.

A főtanácsnok ezenfelül hangsúlyozza, hogy azok az adatok, amelyeket a légi fuvarozók a PNR-irányelv értelmében kötelesek továbbítani az utas-adat információs egységek számára, az ezen irányelvvel követett **célokra tekintettel relevánsak, megfelelőek, nem minősülnek túlzott mértékűnek**, és a terjedelmük **nem haladja meg az e célok eléréséhez szigorúan szükséges mértéket**. A főtanácsnok továbbá úgy véli, hogy e továbbításhoz **kellő garanciák** társulnak ahhoz, hogy egyrészt csupán a **kifejezetten előírt** adatokat továbbítsák, és másrészt a továbbított adatok **biztonsága és bizalmassága** biztosított legyen. A főtanácsnok arra is emlékeztet, hogy a PNR-irányelv előírja **az érzékeny adatok kezelésének általános tilalmát**, ideértve az ilyen adatok gyűjtésének a tilalmát is, így a PNR-rendszer **kellő garanciákat** ír elő, amelyek alapján a gyűjtött adatok kezelésének minden szakaszában kizárható, hogy e kezelés során közvetetten vagy közvetlenül védett tulajdonságokat lehessen figyelembe venni.

Másodszor a főtanácsnok azt az álláspontot képviseli, hogy a PNR-adatok továbbításának, valamint a légi utasok ezen adatok automatizált kezelése alapján történő előzetes értékelésének az általános és különbségtétel nélküli jellege összeegyeztethető a Charta 7. és 8. cikkével, amelyek a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogokat írják elő. E tekintetben a főtanácsnok többek között úgy véli, hogy a Bíróság azon ítélezési gyakorlata, amely az elektronikus hírközlés ágazatában az adatokhoz való hozzáférésre, valamint az adatok megőrzésére vonatkozik⁵, nem ültethető át a PNR-irányelvben előírt rendszerre. A főtanácsnok ezenfelül rámutat arra, hogy a PNR-adatok kezelésére vonatkozó, uniós szinten összehangolt, olyan rendszer elfogadása, amely az EU-n kívüli légi járatokra is, és a PNR-irányelv 2. cikkében foglalt lehetőséggel élő államok tekintetében az EU-n belüli légi járatokra is kiterjed, lehetővé teszi annak biztosítását, hogy ezen adatok kezelésére a Charta 7. és 8. cikkében előírt alapvető jogoknak az ezen irányelvben rögzített magas szintű védelmének a tiszteletben tartásával kerül sor.

⁴ Lásd többek között: 2020. június 18-i Bizottság kontra Magyarország ítélet, [C-78/18](#) (124. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat), és [73/20](#). sz. sajtóközlemény.

⁵ Lásd többek között: 2016. december 21-i Téli2 Sverige ítélet, [C-203/15 és C-698/15](#) (lásd továbbá: [145/16](#). sz. sajtóközlemény), és 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, [C-511/18, C-512/18 és C-520/18](#) (lásd továbbá: [123/20](#). sz. sajtóközlemény).

A főtanácsnok általánosabban hangsúlyozza azon felügyeletnek a PNR-irányelv által bevezetett garanciarendszer keretében fennálló alapvető jelentőségét, amelyet a **független felügyeleti hatóság** végez, amely **hatáskörrel rendelkezik arra, hogy ezen adatkezelés jogszerűségét ellenőrizze, vizsgálatokat, ellenőrzéseket és auditokat folytasson le, és foglalkozzon a bármely érintett által benyújtott panasszal.** A főtanácsnok e tekintetben kifejti, hogy alapvető fontosságú, hogy a tagállamok ezen irányelvnek a belső jogba történő átültetésekor a nemzeti felügyeleti hatóságuk számára e hatáskörök teljességét biztosítsák, és azt felruházzák a feladatának elvégzéséhez szükséges anyagi és személyzeti eszközökkel.

Ami többek között a légi utasok előzetes értékelését illeti, először is, a PNR-adatoknak a terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és üldözése szempontjából releváns adatbázisokkal való összevetését érintően, amely ezen értékelés első pillérét képezi, a főtanácsnok kifejti, hogy a „**releváns adatbázis**” fogalmát a Charta által előírt egyértelműségi és pontossági követelményekkel összhangban, a PNR-irányelv céljaira figyelemmel kell értelmezni. Álláspontja szerint e fogalmat úgy kell érteni, hogy az kizárólag az illetékes hatóságok által kezelt nemzeti adatbázisokat, valamint az e hatóságok által a feladatuk ellátása keretében közvetlenül használt uniós és nemzetközi adatbázisokat foglalja magában, amelyeknek ezenfelül **közvetlen és szoros kapcsolatban kell állniuk a PNR-irányelvnek a terrorizmus és a súlyos bűncselekmények elleni küzdelemre irányuló céljaival,** ami azt feltételezi, hogy ezen adatbázisokat e célokra hozták létre. Másodszor, a PNR-adatoknak az előzetesen meghatározott kritériumok alapján való automatizált kezelését illetően, amely az említett előzetes értékelés második pillérét képezi, a főtanácsnoknak többek között az az álláspontja, hogy az ilyen kezelés nem végezhető öntanuló mesterségesintelligencia-rendszerekkel, amelyek nem teszik lehetővé annak megismerését, hogy az algoritmus mi alapján adott pozitív találatot.

Harmadszor, ami azt a kérdést illeti, hogy az uniós joggal ellentétes-e az olyan nemzeti jogszabály, amely a PNR-adatok megőrzésére vonatkozó általános határidőként öt évet állapít meg, az alapján való különbségtétel nélkül, hogy az érintett utasok az előzetes értékelés során veszélyesnek bizonyulnak-e a közbiztonságra nézve, vagy sem, a főtanácsnok azt javasolja, hogy a PNR-irányelv a Chartával összhangban oly módon kerüljön értelmezésre, hogy a légi fuvarozók által az utas-adat információk egységei számára szolgáltatott adatok öt éven át történő megőrzése **az előzetes értékelés elvégzését követően csak abban az esetben lehetséges, ha objektív kritériumok alapján megállapításra kerül az ezen adatok és a terrorizmus vagy a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem közötti kapcsolat.** A PNR-adatok nem anonimizált formában történő, általános és különbségtételi megőrzése **csupán a tagállamok biztonságát fenyegető, olyan súlyos veszély fennállása esetén igazolható, amely valósnak és aktuálisnak vagy előreláthatónak bizonyul,** és amely például terrorista tevékenységhez kapcsolódik, **feltéve, hogy e megőrzés a szigorúan szükséges időtartamra korlátozódik.**

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

Az ismertetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők:

„[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.